JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
JEAN MISCHO
20 päivänä marraskuuta 2001 [1]

1. Aina uuden jäsenvaltion liittyessä Euroopan unioniin määrätään lukuisia siirtymätoimenpiteitä.

2. Vaikka liittymissopimuksessa edellytetään periaatteessa yhteisön säännöstön välitöntä soveltamista uudessa jäsenvaltiossa sekä tämän ja vanhojen jäsenvaltioiden välisissä suhteissa, aikaisemmin sovellettuja säännöksiä on mahdotonta korvata välittömästi uusilla säännöksillä kaikilla yhteisön oikeuden kattamilla aloilla.

3. Tämä mahdottomuus ja siitä seuraava tarve määritellä huolellisesti menettelytavat, joiden mukaisesti säännöstö korvataan toisella, ovat erityisen ilmeisiä maataloudessa.

4. Yhteistä maatalouspolitiikkaa koskevassa lainsäädännössä säädetään EY 33 artiklan tavoitteiden saavuttamiseksi monipuolisesta toimenpidekokonaisuudesta, jolla pyritään takaamaan paitsi tuotteiden vapaa liikkuvuus myös valvomaan tuotantoa joko lisäämällä sitä erilaisten tukien avulla tai rajoittamalla sitä kiintiöiden avulla.

5. Kun uusi jäsenvaltio liittyy Euroopan unioniin, markkinoille tulee uusia maataloustuottajia ja yhteiseen markkinajärjestelyyn kuuluville tuotteille avautuu uusia markkinoita, minkä vuoksi on tehtävä mukautuksia.

6. Uudet jäsenvaltiot eivät kuitenkaan pysty yleensä toimimaan välittömästi, minkä vuoksi on ehdottoman tarpeellista määrätä siirtymätoimenpiteitä. Niillä voidaan esimerkiksi välttää se, ettei uudessa jäsenvaltiossa, jossa tuotantoa ei rajoitettu, ennen jäsenvaltion liittymistä muodostettujen varastojen myynti häiritse vakavasti vanhojen jäsenvaltioiden sellaisten tuotteiden markkinoita, joihin sovelletaan tuotantokiintiöitä, tai se, ettei uuden jäsenvaltion markkinoille, joilla ei ole ollut käytössä tuotantotukijärjestelmää, viedä tuotteita, joille on maksettu yhteisen

1 — Alkuperäinen kieli: ranska

markkinajärjestelyn mukaista tuotantotukea ja jotka ovat siten paremmassa kilpailuasemassa, jolloin paikalliset tuottajat eivät saisi varastojaan kaupaksi.

7. Euroopan unioniin 1.1.1995 liittyneiden Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyssä asiakirjassa [2] (jäljempänä liittymisasiakirja) ei poiketa tästä säännöstä.

8. Liittymisasiakirjan neljänteen osaan sisältyy nimittäin pelkästään maataloutta käsittelevä osasto VI, jonka ensimmäisen, 137 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Jollei tässä asiakirjassa toisin määrätä:

— uusien jäsenvaltioiden keskinäiseen kauppaan taikka niiden kolmansien maiden tai nykyisten jäsenvaltioiden kanssa käymään kauppaan sovelletaan viimeksi mainittuihin jäsenvaltioihin sovellettavia järjestelyjä. Uusiin jäsenvaltioihin sovelletaan nykyisessä yhteisössä sovellettavia järjestelyjä tuontimaksujen ja vaikutuksiltaan vastaavien maksujen, määrällisten rajoitusten ja niitä vaikutuksiltaan vastaavien toimenpiteiden osalta;

— uusiin jäsenvaltioihin sovelletaan täysimääräisesti yhteisestä maatalouspolitiikasta johtuvia oikeuksia ja velvollisuuksia."

9. Tätä seuraavissa 138—150 artiklassa määrätään nimenomaan "toisin".

10. Liittymisasiakirjan 145 artiklan 2 kohdassa määrätään seuraavaa:

"Uusien jäsenvaltioiden on poistettava omalla kustannuksellaan erikseen määriteltäviä yhteisön menettelyjä noudattaen ja 149 artiklan 1 kohdassa määrätyn menettelyn mukaisesti määritettävässä määräajassa kaikki niiden alueella 1 päivänä tammikuuta 1995 vapaassa vaihdannassa olevien tuotteiden varastot, jotka määrältään ylittävät sen, minkä voidaan katsoa edustavan tavanomaista tasausvarastoa. Tavanomaisen tasausvaraston käsite määritellään kunkin tuotteen osalta kullekin yhteiselle markkinajärjestelylle ominaisten arviointiperusteiden ja tavoitteiden perusteella."

2 — EYVL 1994, C 241, s. 21 ja EYVL 1995, L 1, s. 1.

11. Liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohta kuuluu seuraavasti:

"Jos siirtymätoimenpiteet ovat tarpeen helpottamaan siirtymistä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevasta järjestelmästä yhteisten markkinajärjestelyjen soveltamisesta aiheutuvaan järjestelmään tässä osastossa määrätyin edellytyksin, nämä toimenpiteet on toteutettava asetuksen N:o 136/66/ETY 38 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti tai tarvittaessa muiden maataloustuotteiden markkinajärjestelyjä koskevien asetusten vastaavissa artikloissa säädetyn menettelyn mukaisesti. Nämä toimenpiteet on toteutettava 31 päivänä joulukuuta 1997 päättyvän ajan kuluessa eikä niitä saa soveltaa kyseisen päivän jälkeen."

12. Komissio on antanut 19.12.1994 tähän säännökseen perustuvan asetuksen N:o 3108/94 Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisen vuoksi maataloustuotteiden kaupan osalta toteutettavista siirtymätoimenpiteistä. [3]

13. Asetuksen 4 artiklassa säädetään seuraavaa:

"1. Uusien jäsenvaltioiden on kannettava vero ylijäämävarastojen pitäjiltä 1 päivästä tammikuuta 1995, sanotun kuitenkaan rajoittamatta mitä liittymisasiakirjan 145 artiklan 2 kohdassa määrätään, jollei kansallisella tasolla ole ankarampaa lainsäädäntöä.

— —

2. Kunkin varaston pitäjän ylijäämävaraston määrittämiseksi uusien jäsenvaltioiden on otettava erityisesti huomioon:

— liittymistä edeltäneinä vuosina keskimäärin käytettävissä olleet varastot,

— liittymistä edeltävinä vuosina toteutuneet kauppavirrat,

— olosuhteet, joissa kyseiset varastot ovat muodostuneet.

Ylijäämävaraston käsitettä sovelletaan myös uusien jäsenvaltioiden markkinoille tarkoitettuihin maataloustuotteisiin.

3 — EYVL L 328, s. 42.

3. Edellä 1 kohdassa tarkoitetun veron määrä on:

— kolmannesta maasta tulevan tuotteen osalta kahdentoista jäsenen yhteisössä 31 päivänä joulukuuta 1994 sovelletun tuontimaksun ja uudessa jäsenvaltiossa 31 päivänä joulukuuta 1994 sovelletun tuontimaksun erotuksen suuruinen, jos ensiksi mainittu maksu on viimeksi mainittua suurempi,

— —

4. Edellä 1 kohdassa säädetyn veron asianmukaisen soveltamisen varmistamiseksi uusien jäsenvaltioiden on viipymättä inventoitava 1 päivänä tammikuuta 1995 käytettävissä olleet varastonsa.

5. Tämän artiklan säännöksiä sovelletaan seuraaviin CN-koodeihin kuuluviin tuotteisiin:

— Itävallan osalta: 1 006, 0806 20, 1702 10, 1 509, 1 510,

— — "

14. Verwaltungsgerichtshofin (Itävalta) käsiteltäväksi saatettiin Thakis Vertriebs- und Handels GmbH:n (jäljempänä Thakis) konkurssipesänhoitajan Gerhard Weidacherin ja Bundesminister für Land- und Forstwirtschaftin (Itävallan maa- ja metsätalousministeriö) välinen asia, joka koski toimenpiteitä, joita Itävallan viranomaiset hyväksyivät edellä mainittujen säännösten täytäntöön panemiseksi. Verwaltungsgerichtshof katsoi, että sen on esitettävä asiasta viisi ennakkoratkaisukysymystä yhteisöjen tuomioistuimelle.

15. Thakis osti lokakuussa 1994 Tunisiasta merkittävän määrän oliiviöljyä. Öljyerä rahtipapereineen lähetettiin Tunisiasta 21.12.1994, ja se tullattiin 29.12.1994, jolloin lastia ei vielä ollut purettu.

16. Tätä ennen Itävaltaan tarkoitettu osa pantattiin 13.12.1994 itävaltalaiselle pankille (A-Bank), mistä johtui erityisesti se, että rahtipaperit laadittiin kyseisen pankin nimissä.

17. Osa Thakisin maahantuomasta oliiviöljystä oli 31.12.1994 itävaltalaisen viinintuottajayrityksen varastossa panttioikeuden saaneen velkojan A-Bankin valvonnassa, osa taas oli itävaltalaisella rautatieasemalla olevissa tavaravaunuissa kuljettajan vastuulla.

18. Itävallan viranomaiset katsoivat Thakisilla olevan 1.1.1995 asetuksen N:o 3108/94 4 artiklassa tarkoitettu 1 091 341 kilogramman suuruinen ylijäämävarasto tunisialaista oliiviöljyä, minkä vuoksi ne toimittivat sille 1.2.1995 päätöksen turvaamistoimista niiden verosaatavien turvaamiseksi, joita ennakoitiin vaadittavan ylijäämävaraston pitämisen vuoksi, ja antoivat sille 3.4.1995 tiedoksi 11 086 683 Itävallan šillingin (ATS) suuruisen veron kantamista koskevan päätöksen. Määrä laskettiin edellä mainitun asetuksen 4 artiklan 3 kohdan mukaisesti kahdentoista jäsenen yhteisössä 31.12.1994 sovelletun oliiviöljyn tuontimaksun ja Itävallassa tuolloin sovelletun tuontimaksun erotuksen perusteella.

19. Itävallassa veron suuruus oli tuolloin 70 ATS 100 kilogrammalta korotettuna 18 prosentin niin sanotulla taaralisällä, kun kahdentoista jäsenen yhteisössä sovellettu maksu oli oliiviöljyn vähimmäistuontimaksujen ja oliiviöljyalan muiden tuotteiden tuontimaksujen vahvistamisesta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun komission asetuksen (EY) N:o 3307/94 [4] mukaan 66,31 ecua 100 kilogrammalta (1 098,48 ATS/100 kg). Tällä välin Thakis asetettiin konkurssiin.

20. Itävallan viranomaisten tekemät päätökset turvaamistoimista ja veron kantamisesta riitautti ensin Thakis ja sitten sen konkurssipesän hoitaja tekemässään oikaisuvaatimuksessa.

21. Päätösten riitauttamiselle oli useita perusteita, joista osa koski asetuksen N:o 3108/94 soveltamista Thakisiin ja osa mainitun asetuksen laillisuutta.

22. Ensinnäkin kiistettiin se, että Thakis olisi ollut 1.1.1995 oliiviöljyvaraston "varastonpitäjä", sillä perusteella, ettei tällä tavaran panttaamisen jälkeen ollut mitään oikeutta eikä mahdollisuutta määrätä siitä.

23. Toiseksi kiistettiin kahdentoista jäsenen yhteisössä sovelletun tuontimaksun määrittäminen asetuksen N:o 3307/94 perusteella, koska kyseistä asetusta ei tosiasiassa sovellettu oliiviöljyntuontiin Tunisiasta, mikä tapahtui yleensä Tunisiasta peräisin olevan oliiviöljyn tuontia koskevista erityistoimenpiteistä 7 päivänä helmikuuta 1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 287/94 [5] mukaisesti. Asetuksessa N:o 287/94 vahvistettu maksu oli 7,80 ecua 100 kilogrammalta.

24. Asetuksen N:o 3108/94 laillisuuden osalta kiistettiin komission toimivalta

4 — EYVL L 341, s. 53.

5 — EYVL L 39, s. 1.

antaa kyseinen asetus liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdan nojalla ja luottamuksensuojan periaatteen noudattaminen, koska asetusta oli tarkoitus soveltaa uusien jäsenvaltioiden yrityksiin, jotka ovat toteuttaneet liiketoimia ennen kyseisen asetuksen antamista.

25. Oikaisuvaatimus hylättiin, minkä jälkeen asiassa valitettiin Verwaltungsgerichtshofiin, joka edellä esitettyjen riitauttamisperusteiden perusteella katsoi välttämättömäksi esittää asiasta yhteisöjen tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksiä sekä asetuksen N:o 3108/94 tulkinnasta että sen pätevyydestä.

26. Ennakkoratkaisukysymykset on laadittu hyvin yksityiskohtaisesti, minkä vuoksi niitä ei mielestäni ole tarkoituksenmukaista toistaa tässä kokonaisuudessaan, vaan esittää niiden sisältö sitä mukaa kuin niitä tarkastellaan siinä järjestyksessä, jossa kansallinen tuomioistuin ne on esittänyt. Tässä yhteydessä on syytä panna merkille, että ainoastaan Itävallan hallitus ja komissio ovat esittäneet huomautuksia.

Ensimmäinen kysymys

27. Ensimmäisellä ennakkoratkaisukysymyksellä Verwaltungsgerichtshof tiedustelee, onko säädetyn kaltaisen korvaavan veron kantaminen asetuksen N:o 3108/94 4 artiklassa liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu siirtymätoimenpide, joka on tarpeen helpottamaan maatalousalalla kansallisen oikeuden korvaamista yhteisön oikeudella, ottaen huomioon, että kielteinen vastaus merkitsisi sitä, että asetus on pätemätön sen vuoksi, ettei komissio ollut toimivaltainen sen antamiseen.

28. Tämä kysymys esitettiin yhteisöjen tuomioistuimelle ensinnäkin Thakisin kansallisessa tuomioistuimessa esittämien väitteiden vuoksi ja toiseksi niistä aiheutuvan, liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohtaa koskevan epävarmuuden vuoksi.

29. Thakis on väittänyt Verwaltungsgerichtshofissa, että asetuksessa N:o 3108/94 vahvistettu tavoite estää kaupan vääristyminen ei voi olla liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu siirtymätoimenpide. Thakisin mukaan kyseisillä toimenpiteillä on helpotettava siirtymistä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olevasta järjestelmästä yhteisten markkinajärjestelyjen sääntöjen mukaiseen järjestelmään, minkä vuoksi toimenpiteiden on hyödytettävä uusien jäsenvaltioiden toimijoita. Tämä tavoite ei selvästikään toteutunut niiltä kannetulla verolla.

30. Verwaltungsgerichtshofin mukaan ei ole ilmeistä, että kyseinen säännös mah-

dollistaisi muiden kuin sellaisten toimenpiteiden hyväksymisen, joilla varmistetaan vähittäinen, pidemmän ajanjakson kestävä siirtyminen kansallisesta järjestelmästä yhteisön markkinajärjestelyyn tai että ylijäämävarastojen verotus olisi tarpeellista, koska liittymisasiakirjan 145 artiklan 2 kohta velvoittaa jäsenvaltioita poistamaan kyseiset varastot omalla kustannuksellaan.

31. Kuten Itävallan hallitus ja komissio huomauttavat, siirtymätoimenpiteen kiistäminen ja epävarmuus perustuvat liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdan virheelliseen tulkintaan.

32. Ensinnäkin kyseisen artiklan sisällössä ei ole mitään perusteita väitteelle siitä, että siirtymätoimenpiteiden, joita komissiolla on oikeus hyväksyä rasva-alan yhteisestä markkinajärjestelystä 22 päivänä syyskuuta 1966 annetun neuvoston asetuksen N:o 136/66/ETY [6] 38 artiklassa säädetyn menettelyn mukaisesti tai tarvittaessa muiden maataloustuotteiden markkinajärjestelyjä koskevien asetusten vastaavissa artikloissa säädetyn menettelyn (ns. hallintokomiteamenettelyn) mukaisesti, on välttämättä hyödytettävä uusien jäsenvaltioiden taloudellisia toimijoita.

6 — EYVL 1966, B 172, s. 3025.

33. Kuten komissio hyvin perustellusti huomauttaa, ei tule unohtaa liittymisasiakirjan 137 artiklan 2 kohdassa vahvistettua periaatetta siitä, että yhteisön uusiin jäsenvaltioihin sovelletaan välittömästi yhteisen maatalouspolitiikan sääntöjä. Siirtymätoimenpiteillä on siten varmistettava, ettei yhteisten markkinajärjestelyjen toiminta häiriinny, kun uusien jäsenvaltioiden taloudelliset toimijat siirtyvät niiden soveltamisalaan.

34. Komission määräämien toimenpiteiden oikeutusta ei ole siten arvioitava sen mukaan, mitä seurauksia ne saattavat aiheuttaa uusien jäsenvaltioiden taloudellisille toimijoille, vaan sen mukaan, miten niillä edistetään sellaisten ongelmien ratkaisemista, joita voi aiheutua yhteisten markkinajärjestelyjen soveltamisesta kyseisiin toimijoihin.

35. Luonnollisestikaan ongelmien ratkaisussa ei voida jättää huomioimatta uusien jäsenvaltioiden toimijoiden kohtaamia vaikeuksia, eikä tarkoituksena ole tahallisesti toimia näiden toimijoiden etujen vastaisesti, jotta yhteisen maatalouspolitiikan sääntöjä voitaisiin soveltaa täysimääräisesti ja välittömästi. Jotta siirtymätoimenpide olisi liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdan mukainen, sen tavoitteena ei kuitenkaan täydy välttämättä olla lieventää sellaisia haittoja, joita aiheutuu kyseisten maiden toimijoille, kun näihin aletaan soveltaa yhteisten markkinajärjestelyjen mukaisia sääntöjä.

36. Lisäksi liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdassa mikään ei edellytä, että komission hyväksymien toimenpiteiden tavoitteena olisi oltava mahdollisimman lyhyen siirtymäkauden järjestäminen ja että niiden olisi oltava ylivarovaisen tai ainakin varovaisen asteittaisia.

37. Komission tehtävänä on ainoastaan hyväksyä tarpeelliset toimenpiteet, jotta edellä mainittua liittymisasiakirjan 137 artiklan 2 kohtaa voitaisiin soveltaa ilman sekasortoa.

38. Merkityksellistä ei ole se, että siirtymäaika, joka toteutetaan komission määräämällä toimenpiteellä, on hyvin lyhyt, vaan se, että kyseinen toimenpide on välttämätön, jotta voidaan varmistaa siirtyminen järjestelmästä toiseen, eli toisin sanoen se, että toimenpide tarjoaa tehokkaan ratkaisun siirtymisen aiheuttamaan todelliseen ongelmaan.

39. Liittyikö tällainen ongelma 1.1.1995 voimassa olleen markkinajärjestelyn piiriin kuuluvien tuotteiden varastointiin?

40. Ilmeisesti liittyi, joka tapauksessa ainakin silloin, kun näillä varastoilla oli tärkeä merkitys ja kun ne oli muodostettu edellytyksin, jotka eroavat kahdentoista jäsenen yhteisössä ennen kyseistä ajankohtaa voimassa olleista edellytyksistä.

41. On nimittäin selvää, että varaston muodostajan tarkoituksena on joko käyttää tai jälleenmyydä varastoimat tuotteensa siten, että varaston ansiosta varastonpitäjän, joka käyttää kyseistä tuotetta tuotannossaan, ei tarvitse ostaa toiminnassaan tarvitsemiansa tuote-eriä tiettynä ajanjaksona, jonka pituus riippuu varaston tärkeydestä. Varaston muodostajan tarkoituksena voi olla myös saattaa varasto markkinoille, joilla sen menekki sekä myyntinopeuden että tuoton osalta riippuu kilpailutilanteesta.

42. Näin ollen kun uuteen jäsenvaltioon varastoitu tuote on hankittu erityisen suotuisin edellytyksin, koska siihen ei ole sovellettu kyseisiä markkinoita koskevien yhteisten markkinajärjestelyjen sääntöjä, on selvää, että tästä aiheutuu ongelmia kyseisille tuotemarkkinoille uuden valtion liittyessä unioniin.

43. Jälleenmyyntiä harjoittava varastonpitäjä voi nimittäin tässä tapauksessa hankkia itselleen kohtuullista etua tarjoamalla varastonsa myytäväksi erityisen houkuttelevin edellytyksin, joihin sen vanhoihin jäsenvaltioihin sijoittautuneet kilpailijat eivät pysty missään tapauksessa mukautumaan, koska näiden suorittamat hankintakustannukset ovat olleet huomattavasti suuremmat.

44. Samoin myös siinä tapauksessa, ettei varastonpitäjä myy varastoitua tuotetta sinänsä, vaan muita kyseisestä tuotteesta

valmistettuja tuotteita, kilpailijoita edullisempaan hintaan hankitun raaka-aineen käyttö vääristää kilpailuedellytyksiä.

45. Kauppa vääristyy siten väistämättä. Toisin sanoen tapahtuu juuri se, mikä yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönotolla on tahdottu estää. Ongelma on näin ollen hyvin todellinen.

46. Vielä on tarkasteltava, oliko uusissa jäsenvaltioissa 1.1.1995 olleiden ylijäämävarastojen verottaminen asianmukaista ja tarpeellista tämän ongelman ratkaisemiseksi. [7]

47. Asianmukaisuuden varmistamiseksi riittää sen toteaminen, ettei asetuksen N:o 3108/94 pätevyyttä ole epäilty. Asetuksessa säädetty ylijäämävarastojen verotus näyttää nimittäin olevan täysin perusteltua. Toisaalta mahdollisuus joutua maksamaan veroja, minkä vuoksi menetetään huomattavat edut ja alennukset, muodostaa jo sinänsä tehokkaan pelotteen toimijoille.

48. Mitä toimija hyötyy siitä, että tämä paisuttaa varastojaan ennen unioniin liittymistä ja sitoo tämän vuoksi varojaan, jos jo tuolloin on selvää, ettei tämä saa varastojen myynnistä 1.1.1995 jälkeen yhtään enempää voittoa kuin yleensäkään liiketoimistaan tai että voitto saattaa olla jopa aiempaa vähäisempi ottaen huomioon varastointikustannukset?

49. Toisaalta jos tämä ehkäisevä vaikutus osoittautuu riittämättömäksi joidenkin sellaisten toimijoiden osalta, jotka ovat valmiita ottamaan merkittäviä riskejä tavoitellessaan epävarmaa voittoa, asetuksen N:o 3108/94 täytäntöönpano eli ylijäämävarastojen tosiasiallinen verottaminen on omiaan poistamaan ainakin osittain halvalla muodostettujen varastojen laajentuneessa yhteisössä synnyttämät ongelmat estämällä joka tapauksessa varastonpitäjiä ryhtymästä epärehelliseen kilpailuun muiden toimijoiden kanssa ja vääristämästä hinnanmuodostusmenetelmiä kauppaa häiritsevällä tavalla.

50. Verotuksen tarpeellisuuden varmistamiseksi on ensinnäkin otettava periaatteellisella tasolla huomioon yhteisön toimielinten laaja harkintavalta niiden päättäessä toimenpiteistä, joilla pannaan täytäntöön yhteisen maatalouspolitiikan tavoitteita.

51. Toiseksi asetuksen N:o 3108/94 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen perusteella voidaan komission tapaan todeta, että käytettäessä vaihtoehtoisia

7 — Yhteisöjen tuomioistuin on hyväksynyt tällaisen verotuksen, joka oli otettu käyttöön yksinomaan kansallisella toimenpiteellä ja joka koski Ruotsissa liittymishetkellä olleita sokerivarastoja (asia C-27/96, Danisco Sugar, tuomio 27.11.1997, Kok. 1997, s. I-6653).

toimenpiteitä liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun tavoitteen saavuttamista ei voida taata yhtä tehokkaasti.

52. Johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

"maataloustuotteet ovat sisämarkkinoiden toteutumisesta asti liikkuneet ilman minkäänlaista yhteisön sisäisillä rajoilla toteutettavaa valvontaa; tämän vuoksi järjestelmällinen verotusmenettely ei vaikuta riittävän tehokkaalta niiden tuotteiden osalta, joiden kaupassa on esiintynyt vääristymiä jäsenvaltiosta toiseen toimittamisen tai toisesta jäsenvaltiosta tuonnin yhteydessä; niitä kaupan vääristymiä, jotka saattavat aiheuttaa häiriöitä yhteisiin järjestelyihin, saadaan erityisesti aikaan, kun laajentumista silmällä pitäen kuljetetaan keinotekoisesti tuotteita, jotka eivät näin ollen kuulu kyseisen valtion tavanomaiseen varastoon; tämän vuoksi olisi säädettävä veron kantamisesta uusissa jäsenvaltioissa sijaitsevilta ylijäämävarastoilta."

53. Tästä voidaan päätellä, että toisin kuin kansallinen tuomioistuin esittää, liittymisasiakirjan 145 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu ylijäämävarastojen poistaminen ja näiden varastojen verotus eivät ole toisiaan poissulkevia.

54. Kuten Itävallan hallitus huomauttaa, ylijäämävarastojen verottamisella voidaan lieventää kyseisessä määräyksessä tarkoitettua uusien jäsenvaltioiden velvoitetta hävittää ylijäämävarastot omalla kustannuksellaan ja välttää tiettyjen toimijoiden rikastuminen samalla, kun nämä aiheuttavat tahallisesti ylimääräisiä kustannuksia valtion talousarvioon.

55. Lisäksi kuten komissio huomauttaa, varastojen suunniteltu hävittäminen mukauttamalla tarjonta kysyntään, mikäli sen avulla saavutetaan markkinatasapaino, ei ole omiaan estämään lyhytaikaista kaupan vääristymistä liittymishetkellä.

56. Itse asiassa varastojen hävittämisen ja verotuksen yhdistelmällä voidaan taata uusien jäsenvaltioiden sulava siirtyminen yhteisiä markkinajärjestelyjä koskevien säännösten täysimääräiseen soveltamiseen. Näin ollen totean lopuksi vastauksena ensimmäiseen ennakkoratkaisukysymykseen, että komissio oli toimivaltainen toteuttamaan asetuksen N:o 3108/94 4 artiklassa säädetyt toimenpiteet.

Toinen kysymys

57. Verwaltungsgerichtshofin esittämä toinen ennakkoratkaisukysymys koskee sitä,

onko asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan soveltaminen ristiriidassa suhteellisuusperiaatteen ja luottamuksensuojan periaatteen kanssa.

58. Ensimmäisen periaatteen osalta vastaus voidaan esittää lyhyesti. Totesin edellä, että ylijäämävarastojen verottaminen on periaatteessa asianmukainen vastaus riskeihin, jotka aiheutuvat ylijäämävarastoista, jotka on muodostettu tuleviin jäsenvaltioihin ennen näiden liittymistä unioniin. Toimija, jolla on liittymishetkellä tavanomainen varasto, ei joudu maksamaan veroa, sillä veroa kannetaan ainoastaan niistä varastoista, joita puolueettoman arvioinnin perusteella voidaan epätyypillisen luonteensa vuoksi käyttää keinottelutarkoituksiin. Verotus ei loukkaa suhteellisuusperiaatetta myöskään soveltamisedellytystensä perusteella. Itse asiassa asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 3 kohdassa, jossa niistä säädetään, vahvistetaan, että veron määrä on "kolmannesta maasta tulevan tuotteen osalta kahdentoista jäsenen yhteisössä 31 päivänä joulukuuta 1994 sovelletun tuontimaksun ja uudessa jäsenvaltiossa 31 päivänä joulukuuta 1994 sovelletun tuontimaksun erotuksen suuruinen, jos ensiksi mainittu maksu on viimeksi mainittua suurempi". Tämä merkitsee sitä, että verotuksella ainoastaan estetään sellaisen hyödyn syntyminen, jonka varastonpitäjä mahdollisesti saisi hankittuaan tuotteen uudessa jäsenvaltiossa sovelletuin edellytyksin, jotka olivat suotuisammat kuin edellytykset, joita olisi sovellettu, jos tämä olisi tuonut tuotteen kahdentoista jäsenen yhteisöön 31.12.1994. Suhteellisuusperiaatetta noudatetaan näin ollen täysin: perusteettoman hyödyn muodostuminen estetään kokonaan, mutta varastonpitäjää ei kuitenkaan rangaista, vaan hänet asetetaan ainoastaan yhdenvertaiseen asemaan kahdentoista jäsenen yhteisön niiden toimijoiden kanssa, joiden kanssa tämä kilpailee samoilla markkinoilla 1.1.1995 alkaen.

59. Luottamuksensuojan periaatteen osalta kansallinen tuomioistuin tiedustelee, noudatetaanko periaatteen vaatimuksia asetuksessa, johon ei sisälly säännöksiä, joissa eriteltäisiin ylijäämävarastojen pitäjät sen mukaan, ovatko ne hankkineet ylijäämävaraston ennen, kuin niille on täytynyt olla selvää, että ylijäämien osalta suunniteltiin verojen kantamista, vai ennen asetuksen julkaisemispäivää vai toimivatko ne vasta asetuksen tultua voimaan.

60. Mielestäni asetus ei ole tämän vuoksi ristiriidassa luottamuksensuojan periaatteen kanssa. Lisäksi on ennen kaikkea syytä panna merkille, että luottamusta voidaan suojella vain silloin, kun yhteisön toimielimet ovat itse luoneet luottamuksen tai osallistuneet sen luomiseen. [8]

61. Kuten komissio huomauttaa, nyt esillä olevassa asiassa on kyse päinvastaisesta tilanteesta, koska viimeistään sen jälkeen, kun liittymisasiakirja allekirjoitettiin 26.7.1994, taloudelliset toimijat tiesivät, että liittymisasiakirjan 149 artiklan

8 — Ks. asia C-22/94, Irish Farmers Association ym., tuomio 15.4.1997 (Kok. 1997, s. I-1809, 19 kohta).

1 kohdan mukaisesti komissiolla oli oikeus määrätä siirtymätoimenpiteitä uusissa jäsenvaltioissa voimassa olleiden järjestelyjen mukauttamiseksi yhteisiin markkinajärjestelyihin ja että nämä toimenpiteet saattoivat vaikuttaa toimijoiden jo tekemiin disponointitoimiin.

62. Näin ollen ajankohdalla, jolloin toimenpiteisiin ryhdyttiin ja joka edelsi 1 päivää tammikuuta 1995, ei ole merkitystä. Mielestäni on siten oikeutettua todeta, että liittymisasiakirjan 149 artiklan 1 kohdan perusteella olisi naiivia kuvitella voivansa tyhjentää uuden viidentoista jäsenen yhteisön yhteismarkkinoille varastoja, jotka ovat suurempia kuin tavanomaisesti harjoitetun toiminnan yhteydessä pidetyt varastot ja jotka on hankittu erityisen suotuisin edellytyksin verrattuna niihin edellytyksiin, joita sovellettiin 31.12.1994 kahdentoista jäsenen yhteisön toimijoihin, jotka harjoittivat tuontia kolmansista maista.

63. Kun otetaan huomioon, että liittymisasiakirjassa valtuutettiin yhteisön toimielimet antamaan säännöksiä, jotka osoittautuvat tarpeellisiksi yhteiseen markkinajärjestelyyn kuuluvien tuotteiden markkinoiden kaupan häiriintymisen estämiseksi, yksikään asianomainen yritys ei voinut kohtuudella olettaa, että uusissa jäsenvaltioissa muodostetut ylijäämävarastot välttyisivät toimielinten valvonnalta. Päinvastoin oli lähdettävä siitä olettamuksesta, että toimielimet aikoivat tosiasiassa suorittaa valvontatehtävänsä.

64. Lisäksi on syytä vielä huomauttaa, että voidaan suuresti epäillä, onko toimija tosiasiassa oikeutettu vetoamaan luottamuksensuojan periaatteeseen, kun tämä on muodostanut varaston ja kun tämä ei asiantuntevana ammattilaisena voinut olla tietämättä, että tätä varastoa voitaisiin käyttää keinottelutarkoituksessa ilman kovinkaan suuria riskejä mutta mahdollisesti varsin suurin voitoin.

65. Tässä yhteydessä on syytä huomauttaa, ettei Thakisilla ollut kansallisen tuomioistuimen toimittamien selvitysten mukaan riittäviä varastotiloja joulukuussa 1994 tuomansa oliiviöljyn varastointiin, minkä vuoksi se joutui vuokraamaan erään viinintuottajayrityksen viinikellarin varastointia varten.

66. Olen melko taipuvainen toteamaan, että nyt esillä oleva asia muodostaa sellaisen tilanteen, jossa sovelletaan periaatetta, jonka mukaan kukaan ei voi vedota puolustuksekseen omaan lainvastaiseen menettelyynsä. Joka tapauksessa on syytä korostaa, että vaikka luottamuksensuojan periaatteen soveltaminen ei näyttäisikään olevan heti täysin poissuljettua — mistä ei ole kyse — olisi oikeutettua tarkastella, onko Thakisilla oikeus vedota siihen.

67. Totean näin ollen, ettei asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan pätevyyttä voida kyseenalaistaa suhteellisuusperiaatteen tai luottamuksensuojan periaatteen loukkaamisen perusteella.

Kolmas kysymys

68. Tällä abstraktisti esitetyllä, vaikkakin äärimmäisen yksityiskohtaisesti laaditulla, kysymyksellä tiedustellaan, että kun otetaan huomioon monitahoiset oikeudelliset ja taloudelliset järjestelyt, jotka liittyvät Thakisin tuomaan tunisialaiseen oliiviöljyyn, onko Thakista tosiasiassa pidettävä asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna ylijäämävaraston pitäjänä vai olisiko syytä katsoa, että myös muut kyseisissä järjestelyissä osallisina olleet ovat ylijäämävaraston pitäjiä.

69. Kansallinen tuomioistuin pyytää tässä yhteisöjen tuomioistuinta soveltamaan yhteisön oikeutta konkreettisessa asiassa. On kuitenkin syytä muistaa, ettei se EY 234 artiklan mukaan ole yhteisöjen tuomioistuimen tehtävä. Lisäksi katson, että yhteisöjen tuomioistuimen tulisi ainoastaan täsmentää "ylijäämävaraston pitäjän" käsite siten, että kansallinen tuomioistuin voisi yhteisöjen tuomioistuimen antaman tuomion avulla määrittää, onko Thakis vai ovatko mahdollisesti jotkin muut taloudelliset toimijat sen ylijäämävaraston pitäjä tai pitäjiä, jota on verotettava asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan mukaisesti.

70. Tämän lähestymistavan vuoksi etenkin nyt esillä olevassa asiassa varastonpitäjän määrittäminen edellyttää selkeästi kansallisen oikeuden soveltamista erityisesti panttauksen seurausten osalta, mikä ei kuulu yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan.

71. Itävallan hallituksen ja komission näkökannat kolmannesta ennakkoratkaisukysymyksestä poikkeavat toisistaan. Itävallan hallituksen mukaan nyt esillä olevassa asiassa varastonpitäjänä on pidettävä ainoastaan Thakisia, kun taas komissio esittää, että asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 1 kohdassa ylijäämävaraston pitäjä on "henkilö, joka tosiasiassa ja konkreettisesti pitää varastoa hallussaan ottaen huomioon kyseisessä uudessa jäsenvaltiossa sovellettavan kansallisen oikeuden".

72. Komission perustelujen mukaan kysymys on ratkaistava näin siksi, että on tarpeen taata siirtymätoimenpidekokonaisuuden tehokas vaikutus. Komission mukaan näin ei tapahtuisi, jos ainoastaan omistajaa voitaisiin verottaa, koska tämä saattaisi asua toisessa jäsenvaltiossa taikka kolmannessa maassa ja siten olla sen jäsenvaltion vaikutusvallan ulottumattomissa, jossa vero kannetaan.

73. Tämän riskin poistamiseksi olisi komission mukaan syytä pitäytyä varaston konkreettisessa hallussapidossa.

74. En luonnollisesti kiistä tarvetta tulkita yhteisön oikeutta siten, että sen tehokas vaikutus voidaan varmistaa. Katson kui-

tenkin, että vaatimus varmistaa tehokas vaikutus ei saa johtaa siihen, että laiminlyödään käytettyjen käsitteiden tavanomaiseen merkitykseen ja näiden käsitteiden kontekstiin perustuva analyysi. Tällaisella analyysilla näyttää mielestäni olevan jopa ensisijainen merkitys, sillä tehokkaan vaikutuksen merkitys tulee esille vasta hieman myöhemmin, kun karkotetaan analyysista mahdollisesti jääviä epäilyksiä.

75. Nyt esillä olevassa asiassa on huomattava, että asetuksen ranskankielisessä toisinnossa käytetään käsitettä "détenteur" (varastonpitäjä) käsitteen "propriétaire" (omistaja) sijaan, saksankielisessä toisinnossa käsitettä "Besitzer" käsitteen "Eigentümer" sijaan ja englanninkielisessä toisinnossa käsitettä "holder" käsitteen "owner" sijaan. Tämä merkitsee varmasti sitä, että yhteisön lainsäätäjä on pyrkinyt välttämään sitä, että taloudellinen toimija voisi välttää veron sillä perusteella, ettei sillä ole pitämänsä varaston täyttä omistusoikeutta.

76. Mielestäni ei ole kuitenkaan syytä liioitella käsitteen "détenteur" käyttämisen merkitystä. Useimmissa tapauksissa nimittäin käsitteen "détenteur" ominaisuudet sekoittuvat käsitteen "propriétaire" ominaisuuksien kanssa. Lisäksi näitä käsitteitä käytetään usein synonyymeinä yhtä lailla ranskan, saksan kuin englannin kielessäkin.

77. Haluan esimerkinomaisesti tuoda esiin, että osakkeenomistajia kutsutaan englanniksi käsitteellä "share holder", ja kun käsitettä "share holder" käytetään, tarkoituksena ei ole viitata osakkeen konkreettiseen hallussapitäjään, joka on usein rahoituslaitos, joka vastaa arvopaperien konkreettisesta säilyttämisestä talletussäilössä, vaan arvopapereiden oikeudelliseen omistajaan, joka saa niiden tuoton ja jolla on yksinomainen oikeus niiden luovuttamiseen.

78. Kun tarkastellaan, missä yhteydessä asetuksen N:o 3108/94 4 artiklassa käsitettä on käytetty, käy ilmi kaksi seikkaa.

79. Ensinnäkin, kuten olen edellä todennut, verotuksella on tarkoitus estää varastojen muodostaminen taloudellisten etujen hankkimiseksi. Verotuksella estetään näin ollen sellaisen merkittävän ja täysin keinottelemalla saavutetun voiton syntyminen, joka saattaisi muodostua näiden varastojen myynnistä. Veroa kannetaan sellaiselta toimijalta, joka pystyisi varastonsa myymällä hankkimaan sellaista voittoa, minkä estämiseksi vero on nimenomaisesti tarkoitettu.

80. Näin ollen sitä, jolla varasto oli fyysisesti hallussa 1.1.1995 mutta jolla ei ollut sitä koskevaa oikeudellista määräysvaltaa eli joka ei voinut luovuttaa sitä kolmannelle eikä periä voittona sen myyntihintaa esimerkiksi siksi, että tämä oli vain sen pantinsaaja, tai siksi, ettei tämä vastannut kuin tavaraerän kuljetuksesta, tai siksi, että tämä oli jo myynyt tavaran eteenpäin,[9] ei voida pitää asetuksen N:o 3108/94 4 artiklassa tarkoitettuna varastonpitäjänä.

9 — Tilanne olisi voinut olla Thakiksen osalta tällainen kansallisen tuomioistuimen esittämän kolmannen ennakkoratkaisukysymyksen A kohdan perusteella.

81. Toiseksi olisi epäjohdonmukaista, jollei käsitteellä "ylijäämävaraston pitäjä" olisi sama merkitys koko 4 artiklassa. Nimittäin tarkasteltaessa tämän artiklan 2 kohtaa, jonka mukaan

"kunkin varaston pitäjän ylijäämän määrittämiseksi uusien jäsenvaltioiden on otettava erityisesti huomioon:

— liittymistä edeltäneinä vuosina keskimäärin käytettävissä olleet varastot,

— liittymistä edeltävinä vuosina toteutuneet kauppavirrat,

— olosuhteet, joissa kyseiset varastot ovat muodostuneet",

havaitaan, että ylijäämävarastoa voi pitää ainoastaan se, joka tavanomaisesti varastoi kyseistä tavaratyyppiä, koska ylijäämävaraston luonne määritetään kunkin varastonpitäjän kohdalla erikseen erityisesti liittymistä edeltävien vuosien varastojen perusteella.

82. Lisäksi pankille, jolla oli 1.1.1995 panttioikeus sen erään asiakkaan ennen tätä ajankohtaa Tunisiasta tuomaan oliiviöljyvarastoon, tai tavarankuljettajalle, jonka säiliöissä kyseinen oliiviöljy todellisuudessa oli kyseisenä päivänä, on mahdotonta määrittää "ylijäämävarastoa" siitä yksinkertaisesta syystä, ettei heille voida määrittää mitään viiteajankohtaa, joka mahdollistaisi vertailun tekemisen. Valvonta, jota nämä harjoittavat tiettynä hetkenä Tunisiasta tuotua oliiviöljyvarastoa kohtaan, on pelkästään satunnaista eikä niitä voitaisi pitää oliiviöljymarkkinoiden toimijoina.

83. Kaikkien näiden samansuuntaisten tekijöiden perusteella katson, että asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti ylijäämävaraston pitäjän on oltava taloudellinen toimija, joka pystyy saattamaan varastoidun tuotteen markkinoille, mutta tämän ei välttämättä tarvitse olla kansallisessa oikeudessa tarkoitettu varaston omistaja, ja jonka omaisuuteen markkinoille saattamisen seuraukset suoraan vaikuttavat.

84. Maahantuoja, joka on myynyt tuomansa tavaraerän ennen määräaikaa 1.1.1995, ei voi enää saattaa tuomaansa tavaraa markkinoille kyseisen päivämäärän jälkeen korkeammalla hinnalla kuin mikä oli ennen kyseistä päivää kahdentoista jäsenen yhteisössä ja tuon päivän jälkeen viidentoista jäsenen yhteisössä voimassa ollut oliiviöljyn hinta. Tuoja ei näin ollen myöskään pysty hankkimaan sellaista perusteetonta voittoa, joka verotuksella pyritään estämään.

85. Vastaavasti ei ole oikeutettua ottaa huomioon jo ennen kyseistä päivää myytyjä tavaraeriä sen määrittämiseksi, oliko kyseinen tuoja 1.1.1995 niiden varastojen pitäjä, jotka ylittävät liittymistä edeltävinä vuosina keskimäärin käytettävissä olleiden varastojen määrän. Mahdollisten ylijäämävarastojen olemassaolo on selvitettävä sen sijaan ostajien perusteella.

86. Tämä tulkinta ei vaaranna asetuksen N:o 3108/94 tehokasta vaikutusta, mistä komissio on huolissaan, koska jos näin määritetyn varastonpitäjän toimipaikka ei ole siinä jäsenvaltiossa, jossa varasto sijaitsee, tällä jäsenvaltiolla on luonnollisesti mahdollisuus pidättää kyseinen varasto itsellään verosaataviensa turvaamiseksi.

Neljäs kysymys

87. Kansallisen tuomioistuimen esittämä neljäs ennakkoratkaisukysymys liittyy asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 3 kohdan tulkintaan ja täsmällisemmin siihen, miten on tulkittava CN 1509 10 -koodin mukaisen Tunisiasta tuodun oliiviöljyn osalta sanamuotoa "kahdentoista jäsenen yhteisössä 31 päivänä joulukuuta 1994 sovellettu tuontimaksu". Kansallinen tuomioistuin esitti tämän kysymyksen yhteisöjen tuomioistuimelle, koska sen mukaan 31.12.1994 oli samanaikaisesti voimassa kaksi järjestelmää, jotka koskivat kyseisen tuotteen tuontia yhteisöön, nimittäin asetuksen N:o 3307/94 mukainen järjestelmä, josta säädettiin asetuksen liitteessä I ja jonka mukaan maksun suuruus oli 66,31 ecua 100 kilogrammalta, sekä asetuksen N:o 287/94 mukainen järjestelmä, jonka mukaan maksun suuruus oli 7,80 ecua 100 kilogrammalta.

88. Tämän kysymyksen vastaukseksi riittää itse asiassa se, ettei yksikään toimija voinut tuoda oliiviöljyä Tunisiasta 31.12.1994 asetuksessa N:o 287/94 tarkoitetun järjestelmän mukaisesti. Tunisiasta peräisin olevan oliiviöljyn tuontia koskevista erityistoimenpiteistä annetun asetuksen (EY) N:o 287/94 yksityiskohtaisista soveltamissäännöistä 10 päivänä maaliskuuta 1994 annetun komission asetuksen (EY) N:o 548/94 [10] 2 artiklasta seuraa nimittäin, että asetuksen N:o 287/94 erityisjärjestelmän mukainen tuonti oli 31.12.1994 oikeudellisesti mahdotonta, koska asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 3 kohdassa viiteajankohdaksi vahvistetaan juuri 31.12.1994.

89. Tosiasiassa järjestelmän soveltamisen edellyttämät tuontitodistukset olivat voimassa ainoastaan maalis-lokakuussa. Vaikka jätettäisiin huomiotta, että yhteisössä toimiva tuoja oli joutunut maksamaan 31.12.1994 asetuksessa N:o 3307/94 tarkoitetun maksun Tunisiasta peräisin olevasta oliiviöljystä, olen komission kanssa samaa mieltä siitä, että asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 3 kohdassa ei sen sanamuodon perusteella tehdä eroa niiden kaikkien kolmansien maiden kesken, joista tuonti voi olla peräisin, minkä perusteella

10 — EYVL L 69, s. 3.

siinä on tarkoitus viitata kolmansista maista peräisin olevien tuotteiden tuontiin yleisesti sovellettavaan maksuun, josta säädetään juuri asetuksessa N:o 3307/94.

90. Lisäksi olisi vähintäänkin outoa, että sellaisen asetuksen soveltamiseksi, jolla on tarkoitus estää keinottelu kaupan vääristämiseksi, viitattaisiin ylijäämävaraston pitäjien maksettavaksi määrättävän veron määrittämiseksi asetuksessa N:o 287/94 tarkoitettuun maksuun, jonka osalta yksikään kahdentoista jäsenen yhteisön toimija ei voisi olla varma, hyötyisikö se siitä.

91. On myös syytä muistaa, että kyseinen asetus, sellaisena kuin se on täydennettynä asetuksella N:o 548/94, mahdollistaa tunisialaisen oliiviöljyn tuonnin ainoastaan ennalta määrätyn kiintiön rajoissa. Näin ollen tietyn suuruisen tuontitodistuksen hakeminen jollekin niistä kuukausista, joille tuontitodistuksia myönnettiin, ei taannut tuontitodistuksen saamista eikä haetun suuruista tuontitodistusta. Mikään ei olisi näin ollen oikeuttanut sitä, että uusien jäsenvaltioiden toimijat olisivat voineet hyötyä rajattoman tavaramäärän osalta osaa yhteisön toimijoita koskevista, rajattuun määrään sovellettavista poikkeuksellisista edellytyksistä.

92. Neljänteen ennakkoratkaisukysymykseen on siten vastattava, että asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu tuontimaksu on asetuksen N:o 3307/94 liitteessä I tarkoitettu maksu.

Viides kysymys

93. Neljännen ennakkoratkaisukysymyksen vastauksen perustelujen avulla voidaan vastata myös viidenteen ennakkoratkaisukysymykseen, jolla kansallinen tuomioistuin tiedustelee, aiheuttaako maksun määrittäminen tällä perusteella sen, että uusien jäsenvaltioiden toimijoita syrjitään yhdenvertaisen kohtelun periaatteen vastaisesti. Kansallinen tuomioistuin kyseenalaistaa siten kysymyksessään asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan pätevyyden. Kuten komissio asianmukaisesti huomauttaa, ei voida väittää, että kahdentoista jäsenen yhteisön toimijat, jotka ovat voineet osan vuodesta 1994, mutta eivät lokakuun jälkeen, mahdollisesti harjoittaa tuontia pienemmällä tuontimaksulla ja Tunisissa 25.4.1976 allekirjoitettuun Euroopan talousyhteisön ja Tunisian tasavallan väliseen yhteistyösopimukseen tehdyn lisäpöytäkirjan [11] mukaista etuusjärjestelyä, ja uusien jäsenvaltioiden toimijat, jotka ovat tarkoituksellisesti toimineet siten, että heillä on 1.1.1995 ylijäämävarastoja tunisialaisesta oliiviöljystä, joka on tuotu aivan toisen kuin sen rasva-alan yhteisen markkinajärjestelyn mukaisesti, jota sovelletaan

11 — EYVL 1987, L 297, s. 36.

myös uusiin jäsenvaltioihin, joista yksikään ei kuitenkaan ole kansallisen tuotannon puuttuessa ollut halukas verottamaan rajusti tuontia.

94. Sen sijaan että asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 3 kohdassa säädettäisiin syrjivästä kohtelusta, siinä asetetaan kilpailullisesti yhdenvertaiseen asemaan uusien jäsenvaltioiden toimijat, joilla oli 1.1.1995 alkaen mahdollisuus saattaa tätä ennen edullisesti hankittuja oliiviöljyvarastojaan vapaaseen liikkeeseen yhteisössä, ja yhteisön toimijat, jotka olivat tuoneet tavaroita ennen liittymistä voimassa olleen yhteisön järjestelmän mukaisesti. Kyseisen kohdan ei siten voida katsoa loukkaavan yhdenvertaisen kohtelun periaatetta.

Ratkaisuehdotus

95. Edellä esitettyjen arvioiden perusteella ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin vastaa Verwaltungsgerichtshofin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

— Itävallan, Suomen ja Ruotsin liittymisen vuoksi maataloustuotteiden kaupan osalta toteutettavista siirtymätoimenpiteistä 19 päivänä joulukuuta 1994 annetun komission asetuksen (EY) N:o 3108/94 4 artiklan tarkastelusta Itävallan tasavallan, Suomen tasavallan ja Ruotsin kuningaskunnan liittymisehdoista ja niiden sopimusten mukautuksista, joihin Euroopan unioni perustuu, tehdyn asiakirjan 149 artiklan 1 kohdan sekä luottamuksensuojan periaatteen, suhteellisuusperiaatteen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen

kannalta ei käynyt ilmi näkökohtia, jotka olisivat kyseenalaistaneet artiklan pätevyyden.

— Asetuksen N:o 3108/94 4 artiklassa tarkoitettu ylijäämävaraston pitäjä on toimija, jolla on valta saattaa varastoitu tuote markkinoille ja jonka omaisuuteen markkinoille saattamisen taloudelliset seuraukset suoraan vaikuttavat.

— Asetuksen N:o 3108/94 4 artiklan 3 kohdan ilmaisua "kahdentoista jäsenen yhteisössä 31 päivänä joulukuuta 1994 sovellettu tuontimaksu" on tulkittava siten, että siinä viitataan aina CN 1509 10 -koodin mukaisen tunisialaisen oliiviöljyn osalta maksuun, joka on 66,31 ecua 100 kilogrammalta ja josta säädetään oliiviöljyn vähimmäistuontimaksujen ja oliiviöljyalan muiden tuotteiden tuontimaksujen vahvistamisesta 29 päivänä joulukuuta 1994 annetun komission asetuksen (EY) N:o 3307/94 liitteessä I.